

Visi mano amžiaus žmonės prisimena, kur buvo ir ką veikė, kai pirmą kartą išgirdo apie varžybas. Aš sėdėjau savo slėptuvėje, žiūrėjau animacinius filmus, o tada transliaciją pertraukė žinia, buvo pranešta, kad naktį mirė Džeimsas Halidėjus.

Savaime suprantama, buvau girdėjęs apie Halidėjų. Visi buvo apie jį girdėję. Jis buvo kompiuterinių žaidimų kūrėjas, jo OAZĖ, itin populiarus internetinis žaidimas, pamažu išsirutuliojo į pasaulinę virtualią tikrovę internete, kasdien aplankomą žmonijos daugumos. Beprecedentė OAZĖS sėkmė pavertė Halidėjų vienu iš turtingiausių pasaulio žmonių.

Iš pradžių nesupratau, kodėl žiniasklaida dėl milijardieriaus mirties pučia tokią didelį burbulą. Juk Žemės gyventojai turi ir kitų rūpesčių. Planetą krečia energetinė krizė. Katastrofiškai keičiasi klimatas. Siaučia badas, skurdas ir ligos. Vyksta daugybė karų. Žodžiu, „...katės ir šunys gyvena kartu... masinė isterija!“ Paprastai transliuotojai nepertraukdavo žiūrovų mėgstamų interaktyvių situacinių komedijų ir muilo operų be išties rimtos priežasties. Pavyzdžiui, dėl kokio naujo mirtino viruso protrūkio ar dar vieno

didmiesčio, pradingusio grybą primenančiame debesyje. Ar panašią rimtų žinių. Tiesa, Halidėjus buvo garsus, bet jo mirtis tebuvo verta kelių kadru per vakaro žinias, kad neapsišvietusios masės, išgirdusios pranešėjus pasakojant apie nepadoriai dideles pinigų krūvas, kurios bus išdalytos turtuolio paveldėtojams, galėtų pavydžiai purtyti galvas.

Bet čia šuo ir buvo pakastas. Džeimsas Halidėjus neturėjo paveldėtojo.

Jis mirė būdamas šešiasdešimt septynerių metų ir viengungis, neturėdamas nė vieno gyvo giminaičio ir, jei tikėtume pasakojimais, nė vieno draugo. Paskutinius penkiolika gyvenimo metų jis praleido savanoriškai atsiribojęs nuo visuomenės ir per tą laiką, jei tikėtume gandais, visiškai išprotėjo.

Taigi, iš tiesų pribloškianti to sausio ryto žinia – žinia, nuo kurios žmonės nuo Toronto iki Tokijo privarė į kelnes, – buvo susijusi su paskutiniu Halidėjaus noru ir testamentu, jo didžiulio turto likimu.

Halidėjus paruošė trumpą vaizdo žinutę kartu su nurodymu, kad ji turi būti perduota pasaulio žiniasklaidos priemonėms po jo mirties. Taip pat pasirūpino, kad to įrašo kopija tą patį rytą būtų elektroniniu paštu išsiųsta visiems iki vieno OAZĖS vartotojams. Iki šiol pamenu įprastą elektroninį skambutį, kai tas laiškas atkeliaavo į mano pašto dėžutę, vos po kelių sekundžių pranešus žinią.

Halidėjaus žinutė buvo trumpas, labai kruopščiai susuktas filmukas, pavadintas *Anorako kvietimu*. Pats Halidėjus garsėjo kaip ekscentriškas žmogus, jis visą gyvenimą buvo apsėstas devinto dešimtmečio, dešimtmečio, kai pats buvo paauglys. Todėl ir *Anorako kvietimas* buvo kimšte prikimštas devinto dešimtmečio populiariosios kultūros užuominų; kai žiūrėjau jį pirmą kartą, kone visas jas pražiopsojau.

Vos ilgesnis už penkias minutes vaizdo įrašas per kitas dienas ir savaites tapo labiausiai išnagrinėta vaizdajuoste istorijoje, kiekvie-

nas jos kadras buvo išanalizuotas kruopščiau nei Zarpruderio įrašas, kuriame nufilmuotas Kenedžio nužudymas. Visa mano karta atmintinai išmoko kiekvieną Halidėjaus žinutės žodį.

Anorako kvietimas prasideda trimito partija iš senos dainos „Dead Man’s Party“ pradžios.

Pirmąsias kelias sekundes trimituojama tamsiame fone, kol suskamba ir gitara, o tada pasirodo Halidėjus. Bet jis ne šešiasdešimt septynerių metų senolis, nustekentas laiko ir nukamuotas ligos. Jis atrodo kaip 2014 metų žurnalo „Time“ viršelyje – jaunas, lieknas, sveikas keturiasdešimtmetis vyriškis netvarkinga šukuosena, su įprastais akiniais storais rėmeliais. Jis tais pačiais drabužiais, kuriais fotografavosi „Time“ viršeliui: mūvi išblukusius džinsus ir vilki senoviškus „Space Invaders“ marškinėlius.

Aplink Halidėjų verda vidurinės mokyklos šokiai didelėje sporto salėje. Jį supa paaugliai, kurių drabužiai, šukuosenos ir šokių judesiai byloja, kad dabar devinto dešimtmečio pabaiga.* Halidėjus taip pat šoka – nors niekas gyvenime nebuvo matęs jo šokančio. Išsišiepęs it beprotis, jis greitai suka ratus, mosuoja rankomis ir purto galvą dainos ritmu, nepriekaištingai atkartoja kelis populiarius devinto dešimtmečio šokių judesius. Halidėjus neturi šokių partnerės. Jis, kaip sakoma, šoka pats su savim.

Kairiame apatiniame kampe trumpai šmėsteli kelios eilutės, nurodomas grupės, dainos pavadinimas, įrašų studija ir leidimo metai, lyg čia būtų senas muzikinis MTV vaizdo klipas: grupė „Oingo Boingo“, kūrinys „Dead Man’s Party“, MCA įrašų studija, 1985 metai.

* Kruopšti šios scenos analizė rodo, kad visi už Halidėjaus šokantys paaugliai iš tiesų yra pagalbiniai aktoriai, skaitmeninėmis priemonėmis perkelti iš įvairių Džono Hju filmų paaugliams (aut. past.).

Grupei pradėjus dainuoti, Halidėjus lūpomis atkartoja žodžius, nesiliaudamas judėti: „Apsirengęs vakarėliui, bet nėra kur eiti. Man už nugaros seka miruoklis. Nepabėk, čia tik aš...“

Staiga jis liaujasi šokti ir mostelėjęs dešine ranka nutildo muziką. Kartu pradingsta ir šokėjai sporto salėje, Halidėjaus aplinka staiga keičiasi.

Jis stovi šarvojimo salėje, šalia atvožto karsto.* Karste guli antrasis Halidėjus, daug senesnis, jo kūnas išdžiūvęs ir suėstas vėžio. Abu vokus dengia blizgančios 25 centų monetos.†

Jaunesnis Halidėjus su apsimestiniu liūdesiu žvelgia į senąjį savo kūną, o tada atsigręžia, kad kreiptųsi į susirinkusius gedėtojus.‡ Halidėjus spragtelį pirštais ir jo rankoje atsiranda ritinys. Halidėjus teatrališkai jį praskleidžia, ritinys išsivynioja iki grindų ir nusirita per tarpueilį priešais jį. Halidėjus sudaužo ketvirtąją sieną kreipdamasis tiesiai į žiūrovą, jis ima skaityti iš ritinio:

– Aš, Džeimsas Donovanas Halidėjus, būdamas šviesaus proto ir skaidrios sąmonės, viešai pranešu, paskelbiu ir įregistruoju šį dokumentą kaip paskutinę savo valią ir testamentą, taip atšaukdamas visus kitus savo kada nors užregistruotus testamentus ir jų priedus... – jis skaito toliau, vis greičiau ir greičiau, išberia dar kelias teisinės kalbos pastraipas, galų gale jo žodžiai susilieja į nesuprantamą srautą. Staiga jis nutyla. – Beprasmiška, – vėl taria. – Net ir tokiu greičiu skaitydamas užtrukčiau visą mėnesį, kol viską perskaityčiau. Deja, tiek laiko neturiu. – Jis numeta ritinį, šis pažyra į auksines dulkes ir pradingsta. – Leiskite jums paaiškinti tai, kas svarbiausia.

Šermenų salė pradingsta, aplinka vėl pasikeičia. Dabar Halidėjus stovi priešais didžiules banko saugyklos duris.

* Jo aplinka iš vienos 1989 metų filmo *Heteris* scenos. Regis, Halidėjus skaitmeninėmis priemonėmis atkūrė šarvojimo kadra ir į jį įkėlė save.

† Aukštos raiškos analizė rodo, kad abi monetos buvo nukaldintos 1984 metais.

‡ Visi gedintieji yra aktoriai ir statistai iš tos pačios filmo *Heteris* laidotuvių scenos. Tarp susirinkusiųjų kiek toliau aiškiai matyti Vinona Raider ir Kristianas Sleiteris.

– Visas mano turtas, įskaitant ir kontrolinį mano bendrovės „Visuomeninės simuliacijos sistemos“ akcijų paketą, bus perleistas valdyti trečiajam asmeniui, iki bus patenkintos mano testamente numatytos sąlygos. Pirmasis tas sąlygas patenkinęs asmuo ir paveldės visą mano turtą, kuris šiuo metu vertinamas daugiau nei dviem šimtais keturiasdešimčia milijardų dolerių.

Saugyklos durys atsilapoja, Halidėjus žengia vidun. Saugykla didžiulė, joje dunkso aukso luitų rietuvė sulig dideliu namu.

– Štai visas gėris, kurį statau ant kortos, – Halidėjus plačiai išsišiepia. – Kodėl gi ne? Juk po žeme nepasiimsiu.

Halidėjus atsiremia į aukso luitų rietuvę, kamera pritraukia jo veidą.

– Na, aš tikras, jau svarstote, ką turite daryti, kad gautumėte šitą kalną? Nevarykit arklių, vaikučiai. Tuoju viską paaiškinsiu... – jis teatrališkai nutyla, veidas įgauna išraišką vaiko, pasiruošusio atskleisti didžiulę paslaptį.

Halidėjus vėl spragtelė pirštais, ir saugykla pradingsta. Tą pat akimirką Halidėjus susitraukia ir virsta mažu berniuku rudomis velvetinėmis kelnėmis ir išblukusiais *Mapetų šou* marškinėliais.* Jaunasis Halidėjus stovi netvarkingoje svetainėje: apsvilęs oranžinis kilimas, mediena apkaltos sienos ir kičiniai aštunto dešimtmečio pabaigos baldai, stovi ir 54 centimetrų įstrižainės „Zenith“ televizorius su prijungtu „Atari 2600“ žaidimų pultu.

– Tai buvo pirmasis mano turėtas kompiuterinis žaidimas, – vaikišku balsu paaiškina Halidėjus. – „Atari 2600“. Gavau jį per Kalėdas 1979 metais, – jis klesteli priešais žaidimų pultą, ima jį valdyti ir žaidžia. – Labiausiai mėgau šitą žaidimą, – galva linkteli į televizoriaus ekraną, kuriame mažas kvadratinis keliauja per paprastus labirintus. – Jis vadinosi „Adventure“ – „Nuotykis“. Kaip daugelis ankstyvų kompiuterinių žaidimų, „Nuotykis“ buvo su-

* Halidėjus atrodo lygiai taip pat, kaip atrodė 1980 metais fotografuotoje mokyklinėje nuotraukoje, kai buvo aštuonerių.

kurtas ir suprogramuotas vieno žmogaus. Bet tais laikais „Atari“ neleisdavo programuotojams pažymėti kūrinį, todėl žaidimo kūrėjo vardas nebuvo užrašytas ant žaidimo pakuotės.

Televizoriaus ekrane matome, kaip Halidėjus kalaviju užmuša raudonąjį drakoną, nors dėl primityvios žaidimo grafikos atrodo, kad kvadratėlis strėle pasmeigia deformuotą antį.

– Taigi, „Nuotyki“ sukūręs vyrukas, Vorenas Robinetas, nusprendė palikti savo vardą pačiame žaidime. Viename iš žaidimo labirintų jis paslėpė raktą. Radę tą raktą – mažučiuoką pilką pikselio dydžio taškelį, galėjote patekti į slaptą kambarį, kuriame Robinetas užrašė savo vardą.

Televizoriaus ekrane Halidėjus nuveda kvadratinį personažą į slaptą žaidimų kambarį, kuriame ekrano viduryje atsiranda žodžiai **SUKŪRĖ VORENAS ROBINETAS**.

– Tai, – Halidėjus su nuoširdžia pagarba rodo į ekraną, – buvo pats pirmasis Velykinis kompiuterinio žaidimo kiaušinis. Robinetas niekam nė nešnipštelėjęs paslėpė jį programiniame žaidimo kode, o „Atari“ pradėjo gaminti ir pardavinėti „Nuotyki“ visame pasaulyje nenučiuokdama apie slaptąjį kambarį. Bendrovė apie Velykinį kiaušinį sužinojo tik po kelių mėnesių, nes jį aptiko vaikai visame pasaulyje, taip pat ir aš. Kai radau Robineto Velykinį kiaušinį, tai buvo vienas kiečiausių kompiuterinio žaidimo potyrių mano gyvenime.

Jaunasis Halidėjus numeta valdymo pultą ir atsistoja. Jam pakilus svetainė pradingsta, aplinka vėl pasikeičia. Dabar Halidėjus stovi blausiame urve, drėgnos jo sienos mirga nuo atsispindinčios nematomų deglių šviesos. Tą pačią akimirką dar kartą keičiasi ir Halidėjaus apranga, jis virsta garsiuoju OAZĖS veikėju Anoraku – aukštu burtininku šiek tiek padailintu suaugusio Halidėjaus veidu (be akinių). Anorakas vilki įprastą juodą mantiją su emblema (didele kaligrafiškai išraityta A raide), išsiuvinėta ant abiejų rankovių.

– Prieš mirdamas, – daug sodresniu balsu prabyla Anorakas, – irgi sukūriau Velykinį kiaušinį ir paslėpiau jį savo populiariausiam žaidime – OAZĖJE. Pirmasis šį kiaušinį radęs žmogus pavaldės visą mano turtą, – dar viena dramatiška pauzė. – Velykinis kiaušinis gerai paslėptas. Nepalikau jo po pirmu pasitaikiusiu akmeniu. Galima sakyti, jis užrakintas seife, kuris užkastas slaptame kambaryje, kuris slypi vidury labirinto, kuris yra kažkur, – jis pirštais pasitapšnoja dešinį smilkinį, – čia. Bet nesijaudinkite. Šen bei ten palikau keletą užuominų, kurios padės jo ieškoti. Štai pirmoji jų.

Anorakas teatrališkai mosteli dešine ranka, ir priešais atsiranda trys raktai, lėtai sukdami jį pakimba ore. Regis, jie iš vario, nefrito ir perregimo krištolo. Raktams sukantis Anorakas padeklamuoja trumpą eilėraštką, o po kiekvienos eilutės ekrano apačioje trumpam pakimba liepsnojančios raidės:

*Trys paslėpti raktai atveria trejus slaptus vartus,
Kur atskirsime kandidatus vertus,
O tie, kas gebės įveikti išbandymus visus,
Pasięks Pabaigą ir apdovanoti bus.*

Jam baigus deklamuoti nefritinis ir krištolinis raktai pradingsta, telieka varinis, šis dabar su grandinėle kybo Anorakui ant kaklo.

Kamera seka paskui Anoraką, šis nususuka ir patraukia gilyn į tamsų urvą. Jis tuoj pat prieina didžiules medines duris akmeninėje urvo sienoje. Durys apkaltos geležim, jų paviršiuje puikuojasi išraižyti skydai ir drakonai.

– Neturėjau galimybės išbandyti šio žaidimo, todėl man šiek tiek neramu, kad galbūt pernelyg gerai paslėpiau Velykinį kiaušinį. Galbūt jis bus per sunkiai pasiekiamas. Nesu tikras. Jei tai pasirodys tiesa, dabar jau per vėlu ką nors pakeisti. Todėl telieka laukti.

Anorakas atlapoja dvivėres duris, už jų driekiasi didžiulis lobių kambarys, pilnas į krūvas suverstų spindinčių auksinių monetų ir

brangakmeniais inkrustuotų taurių.* Tada jis įžengia į tarpdurį ir atsigręžia į žiūrovą, ištiesęs rankas prilaiko didžiules dvivėres duris.†

– Taigi, be ilgų kalbų, – praneša Anorakas, – skelbiu Velykinio Halidėjaus kiaušinio medžioklės pradžia! – ištaręs tuos žodžius, jis pradingsta šviesos pliūpsnyje, o žiūrovai spokso pro atidarytas duris į žėrintį už jų lobį.

Tada ekranas užtemsta.

Vaizdo įrašo pabaigoje Halidėjus duoda nuorodą į asmeninę svetainę, kuri jo mirties rytą visiškai pasikeitė. Daugiau nei dešimtmetį joje nuolat kartojosi trumputis vaizdo įrašas – jo personažas Anorakas, sėdintis viduramžių bibliotekoje, pasilenkęs virš subraižyto darbatalio, maišantis gėralus ir naršantis po dulkėtas burtų knygas; jam už nugaros ant sienos kabo didelis juodojo drakono paveikslas.

Bet dabar tas vaizdo įrašas pradingo, jį pakeitė žaidėjų sąrašas su taškais, kaip senuose monetomis valdomuose kompiuteriniuose žaidimuose. Sąraše dešimt vietų, į kiekvieną įrašyti inicialai DDH – Džeimsas Donovanas Halidėjus, o greta kiekvienos vietos – šeši nuliai, surinkti taškai. Šį sąrašą greitai buvo pradėta vadinti Švieslente.

Piktograma, primenanti mažą oda įrištą knygą, po pat Švieslente buvo nuoroda į nemokamai parsisiunčiamą „Anorako žinyno“ egzempliorių – žinynas buvo šimtų Halidėjaus žurnalo nedatuotų įrašų rinkinys. Jis buvo daugiau nei tūkstančio puslapių, bet jame buvo nedaug smulkmenų apie asmeninį Halidėjaus gyvenimą ar jo

* Analizė parodė, kad lobių krūvose slypi dešimtys įdomių daiktų, pavyzdžiui: keli ankstyvieji asmeniniai kompiuteriai („Apple II“, „Commodore 64“, „Atari 800XL“ ir TRS-80).

† Šis kadras yra kone identiškas Džefo Izlio piešiniui, papuošusiam *Požemių meistro žinyną*, 1983 metais išleistą „Požemių ir Drakonų“ taisyklių knygą.

kasdienę veiklą. Dauguma įrašų buvo jo minčių lietus apie įvairius klasikinius kompiuterinius žaidimus, mokslinės ir maginės fantastikos romanus, filmus, komiksus ir devinto dešimtmečio popkultūrą, čia buvo įpinta humoristinės kritikos pačiomis įvairiausiomis temomis, nuo organizuotos religijos iki dietinio limonado.

Medžioklė, kaip buvo pavadintos šios varžybos, greitai įsismelkė į pasaulinę kultūrą. Rasti Velykinį Halidėjaus kiaušinį, kaip laimėti ir loteriją, greitai tapo daugelio suaugusiųjų ir vaikų svajone. Šį žaidimą galėjo žaisti visi, iš pradžių atrodė, kad nėra tinkamo ar netinkamo būdo tai daryti. „Anorako žinyne“ buvo vienintelė užuomina – jeigu nori rasti Velykinį kiaušinį, būtina žinoti, kokių aistringų pomėgių turėjo Halidėjus. Tai sukėlė pasaulinį susidomėjimą devinto dešimtmečio popkultūra. Praėjus penkiasdešimčiai metų, šio dešimtmečio filmai, muzika, žaidimai ir mada vėl atsidūrė dėmesio centre. 2041-aisiais į madą grįžo spygliuotos šukuosenos ir blukinti džinsai, o muzikiniuose grojaraščiuose karaliavo šiuolaikinių grupių perdainuoti devinto dešimtmečio kūriniai. To meto paaugliai, dabar jau sulaukę senatvės, netikėtai vėl išvydo anūkus grįžtant prie jų jaunystės madų.

Nauja subkultūra, kuria susidomėjo milijonai žmonių, kiekvieną laisvą gyvenimo akimirką aukojo Velykinio Halidėjaus kiaušinio paieškoms. Iš pradžių jie buvo vadinami „kiaušinio medžiotojais“, bet greitai du žodžiai buvo sutrumpinti iki pravardės „kiaušiotojai“.

Pirmaisiais Medžioklės metais buvo labai populiari būti kiaušiotuju, todėl bemaž visi OAZĖS vartotojai teigė tuo užsiimantys.

Sukakus pirmosioms Halidėjaus mirties metinėms varžybų azartas pradėjo blėsti. Prabėgo metai, o niekas nieko nerado. Anei vieno rakto, anei vienu vartų. Problema buvo ir OAZĖS dydis. OAZĖJE buvo tūkstančiai simuliuotų pasaulių, kuriuose galėjo būti paslėpti raktai, kiaušiotojas užtruktų ne vienus metus norėdamas kruopščiai išnaršyti nors vieną iš tų pasaulių.

Nors visi „profesionalūs“ kiaušiotojai savo internetiniuose dienoraščiuose gyrėsi kiekvieną dieną artėjantys vis arčiau prie atsakymo, pamažu aiškėjo tiesa: iš tiesų niekas nė nežino, ko ieško ar kur pradėti paieškas.

Prabėgo dar metai.

Ir dar vieni.

Jokių rezultatų.

Visuomenė pamažu liovėsi domėtis varžybomis. Žmonės pamane, kad tai tebuvo keistas pokštas, iškrėstas turtingo pakvaišėlio. Kai kas manė, kad net jei Velykinis kiaušinis ir egzistuoja, jo niekas neras. O visą tą laiką OAZĖ darėsi vis populiarsnė, nuo teisinių iššūkių ir mėginimų perimti valdymą ją saugojo tvirtos it plienas Halidėjaus testamentu sąlygos ir pasiutusių advokatų armija, kuriai jis patikėjo valdyti savo turtą.

Velykinis Halidėjaus kiaušinis pamažu perėjo į miesto legendų pasaulį, o lėtai, bet nepaliaujamai tirpstančios kiaušiotojų gretos laikui bėgant tapo pašaipų objektu. Kiekvienais metais per Halidėjaus mirties metines žinių vedėjai juokais pranešdavo apie nekintančią padėtį. Ir kiekvienais metais vis daugiau kiaušiotojų nuleisdavo rankas nusprendę, kad Halidėjus iš tiesų padarė užduotį neišsprendžiamą.

Praėjo dar metai.

Ir dar vieni.

O tada, 2045 metų vasario 11 dieną, visas pasaulis Švieslentės viršuje išvydo personažo vardą. Po penkerių ilgų metų pagaliau buvo rastas Varinis raktas, jį rado aštuoniolikmetis, gyvenantis treilerių parke, Oklahoma Sičio priemiesčiuose.

Tas vaikas buvau aš.

Dešimtys knygų, animacinių ir vaidybinių filmų ir serialų bandė nupasakoti, kas nutiko vėliau, bet visi jie iškraipė tiesą. Todėl noriu tai ištaisyti, kad pagaliau visiems būtų aišku.